

تلاش مهندسان و کارگران برای احداث سازه‌ای متفاوت در صحن و سرای رضوی؛

«رواق امیر المؤمنین (علیه السلام)»

افزایش فضاهای زیارتی مسقف؛

نخستین «صحن بام»

در پاسخ به چالش‌های موجود در پذیرایی زائران، محدودیت‌های فیزیکی حرم مطهر رضوی مانند عدم امکان توسعه افقی و رعایت سلسله مراتب تشرف (بست، صحن و رواق) باعث شده است که تنها ۴،۷ درصد از مساحت بیش از یک میلیون متر مربع حرم به صورت مسقف استفاده شود. از این میان، ۲،۴ درصد از فضای مسقف در همکف و ۲،۳ درصد در فضاهای زیر سطحی قرار دارد؛ وضعیتی که در ایام پر شمار زائران به دشواری‌های پذیرایی دامن زده است. برای رفع این مشکل، دو برنامه کلی در نظر گرفته شده است. در برنامه کوتاه مدت، با حفظ سلسله مراتب تشرف، فضاهای موجود مسقف می‌شوند؛ در حالی که برنامه بلندمدت پیش‌بینی می‌کند فضاهای غیر زیارتی موجود در لبه‌های مفصل حرم به فضای زیارتی تبدیل شوند. یکی از پروژه‌های اجرایی در این راستا، پروژه «رواق امیر المؤمنین (علیه السلام)» است. انتظار می‌رود با اجرای این طرح، فضای زیارتی همکف و زیر سطحی به ترتیب حدود ۴،۱۶ درصد و ۰،۳۵ درصد افزایش یابد که مجموعاً افزایش ۲۶ درصدی در فضای پوشیده حرم حاصل می‌شود. این پروژه از سال ۱۴۰۲ آغاز شده و در طول سال ۱۴۰۳ نیز ادامه داشت. پروژه مسقف کردن صحن جمهوری اسلامی حرم مطهر امام رضا (علیه السلام) و ایجاد رواق بزرگ امیر المؤمنین (علیه السلام) از جمله طرح‌های بزرگ و متفاوت آستان قدس رضوی است. این رواق ۱۳ هزار متر مربع زیر بنا، ۷ هزار متر مربع فضای مسقف و ۶ هزار متر مربع فضای روباز دارد. همچنین با هدف افزایش فضای زیارتی در نیمه ضلع جنوبی صحن جمهوری حرم مطهر رضوی در کنار ایجاد رواقی مسقف به نام رواق امیر المؤمنین (علیه السلام) در این صحن، فضای پشت بام آن به عنوان صحن بام در اختیار زائران برای زیارت قرار می‌گیرد که در نوع خود برای نخستین بار در حرم امام رضا (علیه السلام) اتفاق می‌افتد. در واقع زائران در سرتاسر رواق سرپوشیده امیر المؤمنین (علیه السلام)، شاهد معماری متفاوت و استفاده از تزیینات فاخر چوبی در سقف و ستون‌ها، خواهند بود.

اجرای بزرگ‌ترین طرح عمرانی حرم رضوی همچنان ادامه دارد؛

گام‌های پایانی پروژه توسعه زیر سطحی بست شیخ بهایی

پروژه دیگر حرم مطهر رضوی که در حال اجراست، توسعه زیر سطحی بست شیخ بهایی به عنوان بزرگ‌ترین پروژه عمرانی حرم است. این پروژه که بازیربنای ۴۳ هزار متر مربع در ناحیه بین صحن غدیر و صحن قدس اجرامی شود، با هدف افزایش فضای زیارتی سرپوشیده و اتصال به رواق‌های زیر سطحی مجموعه سرداب و مدفن، شامل رواق زیر سطحی به مساحت ۸ هزار متر مربع به همراه وضوخانه، سرویس بهداشتی و قبور طبقاتی است. طراحی این پروژه در دو طبقه منفی (شامل بهشت ثامن الائمه و رواق زیارتی) و طبقات بالاتر (شامل رواق سطحی و فضاهای خدماتی نظیر کتابخانه اهل بیت (علیهم السلام)) ظرفیت اقامت ۱۶ هزار زائر فراهم می‌کند. این پروژه با پیشرفت اجرایی بیش از ۸۰ درصد، با بهره‌گیری از جدیدترین مصالح در کنار رعایت اصول معماری سنتی، شامل احداث ۱۶۰ چشمه سرویس بهداشتی و ایجاد راه‌های مواصلاتی مناسب در طبقه منفی می‌باشد. با اتصال رواق دارالمرحمه به دارالحججه و استفاده از حیاط مسجد گوهرشاد به عنوان نقطه متمرکز، انتظار می‌رود فضای زیارتی مسقف حرم مطهر رضوی به‌طور قابل توجهی افزایش یابد و زائران در تمامی فصول از امکانات بهبود یافته بهره‌مند شوند. این مجموعه طرح‌ها نشان‌دهنده تعهد مراجع حرم مطهر رضوی به ارتقای زیرساخت‌های زیارتی و بهبود تجربه زائران از طریق تلفیق فناوری‌های نوین با حفظ اصالت معماری سنتی است.

